

A Dunaújvárosi Kompetencia Központ és az újonnan alakult „Paks II” munkabizottság; tervek, célok...

The Competence Centre of Dunaújváros and the newly formed "Paks II" working committee; plans, objectives...

A Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztályának Anyagtudományi és Technológiai Tudományos Bizottsága kibővített ülést tartott 2022. május 11-én, melyen többek között megalakult a Paks II munkabizottság, melynek vezetője Trampus Péter lett.

Gondolatait és jövőbeni terveit a Paks II munkabizottsággal kapcsolatban, valamint a Dunaújvárosi Egyetemen létesített Kompetencia Központról is megosztotta. Az eseményen elhangzott beszédét az alábbiakban olvashatja a Tisztelt Olvasó.

Szerkesztőbizottság

A Paksi Atomerőmű kapacitás fenntartását megvalósító új reaktorblokkok (Paks II) létesítése jelenleg az ország előtt álló legjelentősebb feladatok egyike. A projekt sikeres végrehajtása – mind a műszaki tartalom, mind a határidő és a pénzügyi keretek tekintetében – hosszú időre meghatározza hazánk energia stratégiáját és hozzájárul az ország globális éghajlatváltozással kapcsolatos vállalásai teljesítéséhez. Ez a megaprojekt minden résztvevőjétől átlagon felüli energiát igényel, és egyúttal megtisztelő feladat.

A kormányzat 2019 végén úgy döntött, hogy az új paksi blokkok létesítésének támogatására – a gépészettechnológiához kapcsolódó anyagtechnológiai, anyagvizsgálói és hegesztési szakértői, valamint e technológiai területekkel összefüggő szakember képzési feladatok ellátására – Kompetencia- és Kutatóközpontot létesít a Dunaújvárosi Egyetem szervezeti keretein belül. A kormányzat a döntéshez forrást is rendelt, amit az egyetem a laboratóriumok fejlesztésére és létesítés-specifikus képzési anyagok kidolgozására fordított. A Kompetencia Központ kialakítása a befejezéséhez közelít.

A Kompetencia Központtól elsősorban, de nem kizárólagosan, a következő feladatok elvégzését várják a létrehozói:

- roncsolásos és roncsolásmentes anyagvizsgálatok végzése, a vizsgálati eredmények komplex értékelése, roncsolásmentes vizsgáló rendszerek minősítése,
- hegesztési feladatokra való felkészülés támogatása, hegesztéstechnológiák és hegesztők minősítése,
- gyártási és vizsgálati technológiák szakvéleményezése,
- a létesítés, üzembe helyezés során váratlanul felmerülő szakmai kérdések megoldásában való részvétel,
- a tulajdonos (üzemeltető szervezet) szakmai támogatása a hatósági engedélyeztetési folyamatban,
- a létesítés során alkalmazott anyagvizsgálói eljárások oktatása, vizsgáztatás és ahol szükséges, minősítés és tanúsítás.

A Kompetencia Központ – létrehozásának alapvető koncepciójával összhangban – nem a létesítés napi munkáját fogja kiszolgálni, hanem a gépészettechnológia jelzett területein felmerülő szakmai kérdések műszakilag korrekt megoldásához fog hozzájárulni, és ennek alapját a központ kompetenciája kell, hogy biztosítsa az adott szakmai-tudományos területen.

Akik részt vettek az üzemelő paksi reaktorblokkok támogatásában, azok emlékezhetnek, hogy az 1980-as és 90-es években jogszabály írta elő, hogy vezető tudományos intézetnek kell az előzőekben felsorolt tevékenységeket végeznie. Ez a vezető tudományos intézet – az akkori kormány kijelölése alapján – a Vasipari Kutató Intézet (később Vasipari Kutató és Fejlesztő Vállalat), azaz a VASKUT volt. Ma ilyen jogszabály nem létezik, de a feladatok – a maguk sokrétűségével – adottak.

A vázolt szakértői feladatok elvárt szintű elvégzésének a feltétele – amit az új entitás elnevezése is kifejez – a központ kompetenciája az adott műszaki-tudományos területen. Értelmezésünk szerint itt a kompetencia a tudományosan megalapozott szakmai tudást, a szükséges vizsgálati gyakorlatot, az elemző tevékenységek (számítások, szimulációk) elvégzésére, illetve a különböző információk szintetizálására való képességet, továbbá a magyar és orosz nukleáris szabályozás szükséges mélységű ismeretét jelenti.

A Dunaújvárosi Egyetem vezetése azon dolgozik, hogy az új paksi blokkok létesítésének a támogatásához szükséges műszaki-tudományos háttérrel létrehozza. A feladat, ami egyelőre csak a létesítés fázisára vonatkozik, de minden bizonnyal folytatódni fog az atomerőmű üzemeltetésének az időszakában is, csak együttműködő partnerek bevonásával lesz elvégezhető.

Az egyetem rektora az MTA VI. Műszaki Tudományok Osztályának elnökén keresztül az Akadémia Anyagtudományi és Technológiai Tudományos Bizottsága elnökéhez fordult, és támogatást kért a Kompetencia Központ működéséhez. A Tudományos Bizottság tavaly

összel kihelyezett ülést tartott az egyetemen. Itt körvonalazódtak a támogatás lehetséges keretei, aminek első lépése egy szakemberekből álló, operatív csoport – munkabizottság – megalakításáról hozott döntés volt. A kihelyezett ülést további, szűkebb körű, operatív megbeszélések követték a Bizottság vezetésének és az egyetem bizottsági tagjainak a részvételével. Ennek eredményeként a Bizottság elnöke engem, mint a Bizottság tagját, kért fel a megalakítandó „Paks II” munkabizottság vezetésére. A felkérést elfogadtam.

Az előző ciklus lejárta után, a 2021-ben megalakult új Bizottság, az Akadémia egyik legnagyobb létszámú tudományos bizottsága, szükségesnek látta az albizottság struktúrájának átalakítását. A kialakult gyakorlatnak megfelelően a Bizottság elsősorban a habitusvizsgálati és az ahhoz kapcsolódó ügyekkel, valamint a szakma, illetve a tudományterület egészét érintő kérdésekkel foglalkozik inkább. Nem valószínű, hogy a Bizottság valamennyi tagja közvetlenül érdekelt lenne nukleáris ügyekben. Ugyanakkor a nukleáris terület mindegyik albizottság témakörét magába foglalja, természetesen egy szűkebb területre koncentrálna. Ezért döntött a Bizottság elnöke egy, az adott feladatra szabott munkabizottság létrehozásáról. A tudományos bizottságoknak egyébként kiemelt szerepet szán Freund Tamás elnök úr is az Akadémia küldetésének megvalósításában, ahogyan ez a megválasztását követően a Köztestület tagjaihoz írt levelében olvasható.

A „Paks II” munkabizottság elsődleges feladata az lesz, hogy kidolgozza, majd koordinálja az új atomerőművi

blokkok létesítéséhez (és szinte biztosan állítható, hogy később az üzemeltetéséhez) szükséges hazai anyagtechnológiai kompetencia megszerzését célzó programot, azaz összekötő kapcsolatot képezzen a Dunaújvárosi Egyetem, a hazai kutató helyek és a Bizottság között. A koordináció az egyes programelemek harmonizálását, valamint a program teljességének a biztosítását célozza.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a finanszírozás elengedhetetlen feltétele az eredményes kutató munkának, mely megoldandó feladat. Ennek érdekében az egyetem vezetése már eddig is tett lépéseket, és a kérdéssel a jövőben is foglalkozni fog.

Átgondolva az új atomerőművi blokkok létesítésének előzőekben vázolt feladatait, az idei év kezdetén megszólítottam azokat az intézményeket, amelyek részben eddigi tevékenységükkel, a Paksi Atomerőművel kapcsolatosan vagy azon kívül, részben egyéb lehetőségeikkel potenciális résztvevői lehetnek a munkabizottságnak. Kedvező válaszokat kaptam.

A közeljövőben megszervezem az első munkaértekezletünket, amelyen a munkabizottság megalakításának operatív kérdéseiről, a személyi összetételről, a koordinált kutatási program legfontosabb elemeiről, a munkamódszerről, valamint a munkabizottság égisze alá sorolható egyéb lehetőségekről (például tematikus konferencia szervezése, paksi beruházással foglalkozó rovat indítása hazai szaklapban és hasonlóak) fogunk beszélni.

Trampus Péter

<https://www.paks2.hu/>

